

Üstad Selim Sırrı TARCAN'ın Hayatını İncelemeye Devam Ediyoruz (Askeri Mühendis Mektebi Öğrenciliği)

A. Cevdet ARUN **
Mil. Eğ. Bakanlığı Emekli
Müşavir Başmüfettişi

Bundan önceki yazımızda (SPOR-BİLİM Sayı: 5) rahmetli Üstad Selim Sırrı TARCAN'ın Galatasaray Lisesindeki öğrencilik yıllarını ve burada Beden Eğitimi Öğretmeni FAİK Beyi çok beğenip örnek alarak, etkisi altında kalarak, zaten yaradılışına da uygun düşen "Beden Eğitimi Öğretmeni olmaya nasıl merak sardığını" Kendi ağzından aktarmış. Annesinin kendisi için ayırdığı paranın bitiminde Galatasaray Lisesi son sınıfından ayrılmaya mecbur kalarak yine yatılı olan İstanbul-Halıcıoğlu'ndaki Askeri Mühendis Mektebine (Mühendishane-i Berri-î Hümayun) geçişini zikretmiş; Askerî Mühendis Mektebi'ndeki öğrenciliğini incelemeye devam edeceğiz.

Annesinin rahmetli eşinden kalan kıymetli zinet eşyalarını satıp paraya çevirerek Galatasaray Lisesi Müdürüne teslimi "Bu çocuğun okulu bitirene kadar kullanılması" isteğini taşıyan annenin bu arzusu, onu ancak Lise son sınıfa kadar getirir ve orada biter. Başka bir olanak yoktur. Anne, kocasından kalan emekli aylığı ile ancak ailenin geçimini sağlamaktadır ve çok üzgündür.

Bu durumu gören ve anlayan küçük Selim, annesine "üzülmemesini, okuyup adam olmaya kararlı olduğunu" söyler ve hemen o gün İstanbul-Halıcıoğlu'ndaki Mühendishane-i Berri Hümayun'a (Askerî Mühendis Mektebi) (Kara Harp okulu) gider, imtihanla oraya öğrenci olur. Orası parasız yatılıdır. Verilen askeri öğrenci elbisesiyle gelip annesinin elini öper. Anne sevincinden ağlar.

Ancak Selim Sırrı'nın, Galatasaray Lisesindeki yaramazlıkları, muziplikleri orda da devam eder. Bu yüzden çeşitli cezalara çarptırılır. İzinsiz kalır, hapis yatar, hatta dayak yediği de olur. Hafta sonlarında izinsiz veya hapis kaldığı günlerde annesinin onu okulda ziyaret ettiği de olur. Bir yandan çeşitli bedeni faaliyetleri devam eder.

Yalnız merasimlerde, bir kumandanın okulu tetiş edeceği günlerde veya bir ecnebinin okul ziyaretinde Selim Sırrı ananır. Ne söliyeceğini çok iyi bildiği, gerek Türkçe, gerek yabancılar karşı Fransızca çok iyi konuştuğu için izinsiz veya hapiste bile olsa çıkarılıp öne sürülür, konuşturulur ve cezası affolur.

Onun yaramazlıklarını bir olay önlemiştir. Bir Bayram günü Tepebaşı Bahçesine gider. Bir bandonun çaldığı esi dinler ve bilhassa Flütün Solosu'na hayran kalır. Harçlığından arttırdığı para ile bir Flüt satın alıp onunla uğraşmaya başlar. Kendi kendine beceremeyince de MİKOLİNA BEROCİNİ adlı bir İtalyan öğretmenden ders alır. Bunu devam ettirmesi lazımdır. Hafta tatili günü izinsiz kalmamak, Müzik dersine gidebilmek için bir çok yaramazlıklarından vazgeçer. Böylece Müzik zevki ve kültürü de gelişmeye başlar.

Selim Sırrı TARCAN, Cimnastikteki hünerleri ve başarılarıyla dikkat çeker. Başka spor dallarında da (Güreş, Eskrim) sivrilir.

Selim Sırrı TARCAN'ın, Askerî Mühendis Mektebi'ne girişini, orada gördüklerini, edindiklerini, "ÖMRÜMÜN KİTABI" adı altında yayınlamayı tasarladığı ve eski harflerle kendi el yazısıyla müsveddelerini hazırladığı, ancak yayınlamadığı eserin bu bölüme ait kısmını-foto kopsi ile birlikte-sunarak kendi ağzından dinleyelim: (Yeni Türk harflerine çevrilişi aşağıdadır.)

1890'de yazdığım bir mektup. Mühendishane-i Berri-i Hümayun'da Fen ve Edebiyatta gevşek, Fransızca'da oldukça kuvvetli, Cimnastikte çok mahir bir atlet idim.

Galatasaray ile Halıcıoğlundaki kışla mektep arasında dağlar kadar ayrılık vardı. Buranın havası, muhiti, insanları, düşünüş farkları çok başka idi. Hele disiplin sistemi büsbütün ayrı idi. Birindeki terbiyeciler Pehlivan Yüzbaşı Ali Ağa, Yine Yüzbaşı Irgatbaşı İbrahim Ağa, Gümüş Burun Halil Ağa gibi eli sopalı Yeniçeri bozuntuları; diğerlerinde ekserisi Fransa'dan gelmiş bizlere evlat muamelesi eden ecnebi mürebbiler... Birinde en ağır ceza mektebin hastahanesinin bir odasında beş yüz satır yazı, öğle yemeğinden mahrumiyet, nihayet bir hafta izinsizlik; beride rutubetli odalarda hapis, haftalarca izinsiz, talebeler önünde meydan dayaglı...

Galatasaray'da bazı âciz, gevşek mubassırlarla alay ediyordum. Onları kızdırmaktan korkmuyordum. Beride hapis ve dayak korkusu beni sindirmişti. Eli sopalı mürebbilere karşı kalbimde bir kin taşıyordum. Dahiliye Zabitî adı verilen terbiyeciler arasında ismini bile yazmasını bilmeyen ümmiler, Yıldız'a çatmış jurnalciler bulunduğu gibi bir kaç tane de nazar

1890'de yazdığım bir mektup. Mühendishane-i Berri-i Hümayun'da Fen ve Edebiyatta gevşek, Fransızca'da oldukça kuvvetli, Cimnastikte çok mahir bir atlet idim.

Galatasaray ile Halıcıoğlundaki kışla mektep arasında dağlar kadar ayrılık vardı. Buranın havası, muhiti, insanları, düşünüş farkları çok başka idi. Hele disiplin sistemi büsbütün ayrı idi. Birindeki terbiyeciler Pehlivan Yüzbaşı Ali Ağa, Yine Yüzbaşı Irgatbaşı İbrahim Ağa, Gümüş Burun Halil Ağa gibi eli sopalı Yeniçeri bozuntuları; diğerlerinde ekserisi Fransa'dan gelmiş bizlere evlat muamelesi eden ecnebi mürebbiler... Birinde en ağır ceza mektebin hastahanesinin bir odasında beş yüz satır yazı, öğle yemeğinden mahrumiyet, nihayet bir hafta izinsizlik; beride rutubetli odalarda hapis, haftalarca izinsiz, talebeler önünde meydan dayaglı...

Galatasaray'da bazı âciz, gevşek mubassırlarla alay ediyordum. Onları kızdırmaktan korkmuyordum. Beride hapis ve dayak korkusu beni sindirmişti. Eli sopalı mürebbilere karşı kalbimde bir kin taşıyordum. Dahiliye Zabitî adı verilen terbiyeciler arasında ismini bile yazmasını bilmeyen ümmiler, Yıldız'a çatmış jurnalciler bulunduğu gibi bir kaç tane de nazar

boncuğu gibi haluk, namuskâr zabitler de vardı.

Mühendishane'de Cimnastik, Galatasaray'a nisbetle daha ihmal edilmiş bir halde idi. Alât ve edevat olarak kışlanın meydanlığına köhne iki üç barfiks (sabit demir) kurmuşlar, dört kazık üzerine mihlänmiş iki lata ile de güya bir paralel (muvaziler) vücuda getirmişlerdi.

Haftanın iki gününde Mühendishane'nin İdadî kısmı (Lise kısmı) talebeleri ile Hendese-i Mülkiye'nin (Harp Okulu Kısmı) üç birinci sınıfları orada talim görürlerdi. Sanki Cimnastik, yalnız on sekiz yaşına kadar lâzım imiş gibi Harbiye sınıfları ile Mühendis Mektebi'nin yüksek sınıflarına Cimnastik yaptırılmazdı.

Asker Mekteplerinin hepsinde Cimnastik dersi aynı derecede perişandı. Ne Harbiye'de, ne Kuleli Askeri İdadisinde (Kuleli Askeri Lisesi), ne taşra Asker Mekteplerinde velev eski tarzda Cimnastik dersine kıymet verilmezdi. Asker Mektepleri Tabipleri, ki takbenin sıhhatinden birinci derecede mesuldürler, Cimnastiğin bir sıhhat vasıtası olacağını düşünmezlerdi.

Cimnastik Öğretmenlerine gelince, bunlar talebeliklerinde cambazlık veya pehlivanlıkla şöhret alanlar meyanında seçilirdi. Fakat bizim zamanımızda bunu da aramadılar. Bu dersi rast gele kayırılması lazım olanlara bıraktılar. İşte bu yüzden Cimnastik, Askeri Mektepler'de senelerce bir sıhhat vasıtası değil gücü kuvveti yetişenler için bir hüner ve marifet telâkki edilip gitmiştir.

Bizim Mühendishane'deki Cimnastik Hocasının tabii ilmi bir kıymeti olmadığı gibi muâşeret âdabından da haberi yoktu. Mesela talebeye daima "Enayi" diye hitap eder, kızdığı zaman ağzına gelen küfürleri savurmaktan çekinmezdi. Hali, tavrı bir Zabitten ziyade bir Tulumbacı'yı andırır; cahil, cehaleti nisbetinde mağrur idi.

Az zaman içinde cimnastikteki maharetim mektepte şuyu bulmuştu. Her akşam yoklama zamanı talebeler mektebin avlusundaki sabit demirlerin etrafına toplanır, benim gelişimi gözlerlerdi. Daha uzaktan fısıltıla başlar, herkes birbirine beni göstererek: "Sultaniye'li geliyor" derlerdi. Ben usul usul barfiksın altına yaklaşır ve bir hamlede demire sıcrar ve kollarımın etrafından fırıldak gibi dönerdim. Marifetlerimi gösterdikten sonra arkadaşlarımın takdirli bakışları karşısında hindi gibi kabara kabara meydandan ayrılırdım.

Cimnastik Hocamız aynı zamanda Meç ve Kılıç Muallimimizdi. Fakat zavallı şubede de çok yaya idi. Bir gün bilinemez nasıl bir hisse kapılarak başına maskey, göğsüne plastronu taktı. Bana da "Geç karşıma Sultaniyeli!" dedi. hiç beklenmeyen bu davet, arkadaşlarımın da dikkatini çekti. Tabii emre itaat ettim v ekarşısına çıktım. "Haydi bakalım, ben hamle edeyim de sen siper al!" dedi ve yalan yanlış rastgele kılıcını bana saldırdı, ben dikkatli davrandım, hiçbir vuruşta muvaffak olmadı. Buna biraz canı sıkıldı ise de talebe karşısında küçük düşmemek için "Haydi bakalım sen de bana yur! fakat neresini gösterirsem oraya hamle et!" dedi. Bu gülünç teklifi de kabul ettim. Buna rağmen iki üç defa göğsüne ve başına yapıştırdım. Hoca buna hiddetlendi ve üzerime deli gibi saldırdı. Ve kılıcının tersi ile "Öyle vurmazlar, böyle vururlar!" diyerek ve küfürler savurarak kollarıma, başıma var kuvveti ile yapıştırdı. Her yanım bere, çürük içinde kaldı. Tabii hiç ses çıkaramadım. Kanun, nizam kollarımı bağlamıştı.

Mühendishane'de iken benim spor merakım da ilerlemişti. Bazı Cuma izinlerinde Hendese-i Mülkiye'den (Sivil Mühendis Mektebi) bir kaç arkadaşla Kuşdili Çayırında İngiliz gençlerini takliden futbol oynamaya hevesleniyor, Fener Deniz Hamamında yüzüyor, sürat yarışları yapıyorduk. En çok hevesim gülle kaldırmaktı. Güllerim benim birer manevi evladım gibi idi. Bir gün hiç unutmam kırk kiloluk içi boş güllerimi elli kiloya çıkarmak için içine kurşun akıtmak üzere bir tenekeci yahudiyi eve çağırdım ve ateşte kurşun eritip güllerin içine döktürttü."

Selim Sırrı TARCAN'ın bu konuya ait müsveddeleri böyle bitmektedir. Bütün gücünü adalî geliştirmeye hasrederek bitirdiği öğrenim hayatından sonra mezun olunca. "İstihkâm Subayı" olarak, İzmir'e tayin edilip askerlik hayatına başlamıştır. İzmir'deki Subaylık hayatı gelecek yazımızın konusu olacaktır.